

Styrelsearbete när man sitter på flera stolar

I ett aktiebolag väljer i regel bolagsstämman bolagets styrelse. I onoterade aktiebolag med flera ägare är det vanligt att varje aktieägare nominerar personer till styrelsen som sedan bolagsstämman väljer. I privata aktiebolag med flera andra aktiebolag som ägare nominerar ofta respektive bolag ledamöter till styrelsen, medan kommuner ofta nominerar förtroendevalda från t.ex. stadsfullmäktige att medverka i det kommunala aktiebolagets styrelse.

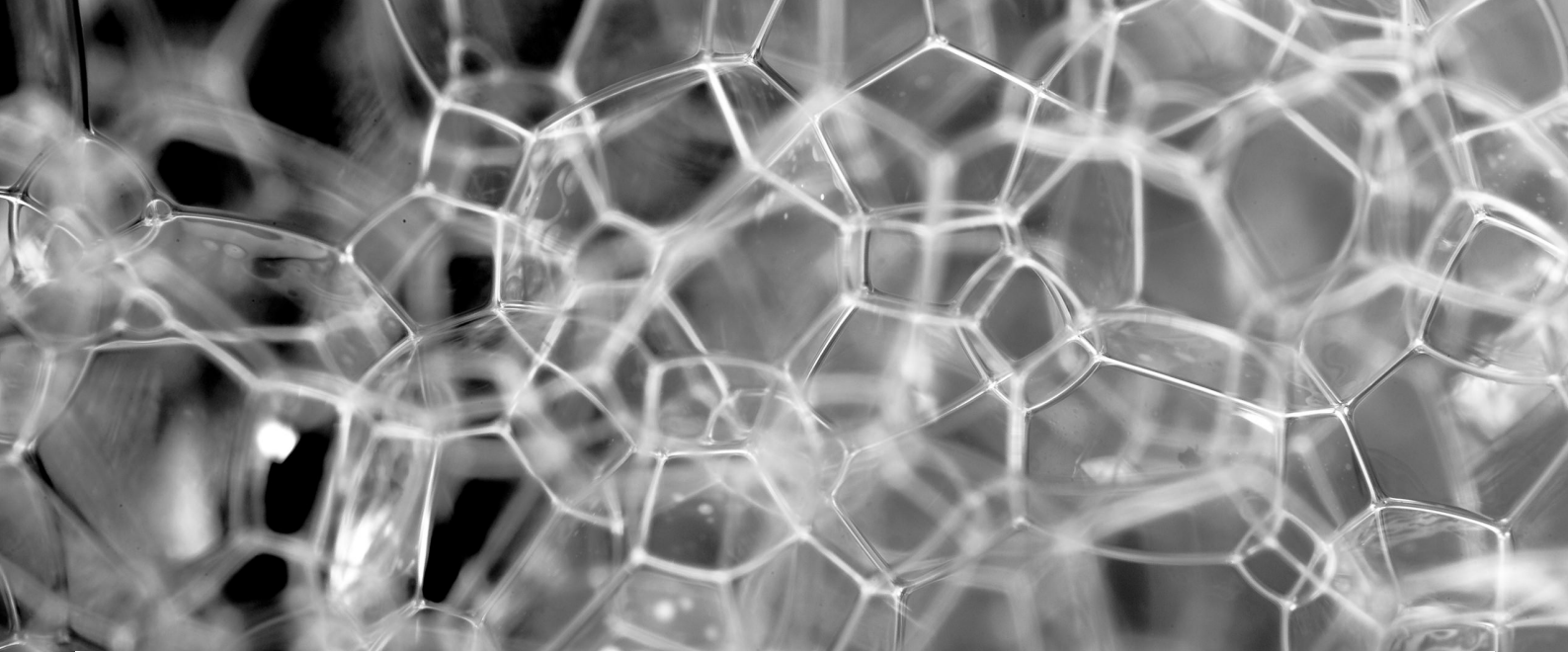
I dylika fall är det inte ovanligt att det från ägarens sida uppstår förväntningar på att den styrelseledamot som ägaren nominerat ska tillvarata ägarens intressen och springa ägarens ärenden. Hur är det, kan man göra så? Hur ska man som styrelseledamot agera i dylika situationer?

Ta del av hela artikeln på följande sidor.

Adine Lagus, Senior Associate
adine.lagus@dkco-law.com

Adines specialområden är avtalsrätt och offentlig upphandling. Adine biträder även företagskunder i bolagsrättsliga frågeställningar.

Att sitta på två stolar

Att sitta på två stolar när det kommer till styrelsearbete är som redan konstaterats i inledningen ingen ovanlighet. Medlemmar av stadsfullmäktige sitter ofta som styrelseledamöter i det kommunala aktiebolaget och likaså är det vanligt att aktieägare i ett ägarbolag fungerar som styrelseledamöter i det aktiebolag som det egna bolaget äger. Inte sällan uppstår en intressekonflikt där styrelseledamoten kan känna en press att agera till fördel för den ägare som nominerat ledamoten. Det är inte heller ovanligt att bolag, partier eller fullmäktigen försöker få information om vad som diskuterats på styrelsemöten via den ledamot som de själva nominerat och som de således uppfattar att representerar dem. Hur ska man då som styrelseledamot agera rätt i dessa situationer?

Vägledning finns att hämta i såväl aktiebolagslagen som i de s.k. Corporate Governance rekommendationerna ("CG rekommendationerna"). De senare nämnda CG rekommendationerna är avsedda att följas i börsbolag, men vägledning i hur man ska agera i olika situationer kan ändå hämtas från dem. Centralhandelskammaren har även rekommenderat att stora onoterade bolag i mån av tillämplighet bör följa CG rekommendationerna och den s.k. Comply or explain principen. Centralhandelskammaren har även upprättat en agenda för utvecklingen av onoterade bolags förvaltning som kan användas för det fall att bolag vill utveckla sin förvaltning men de s.k. Corporate Governance inte anses vara direkt tillämpliga.

Bolagets intressen går först

Enligt aktiebolagslagen 1:8 ska bolagets ledning omsorgsfullt främja bolagets intressen. Denna omsorgsplikt innebär att man som styrelseledamot är skyldig att efter bästa förmåga främja bolagsändamålet och aktieägarkollektivets bästa utan att försöka gynna en enskild aktieägare. Skrivningen i lagen ger uttryck för både en skyldighet att agera omsorgsfullt men även lojalt mot bolaget. I såväl CG rekommendationerna som i agendan för onoterade bolag konstateras explicit att styrelseledamöterna ska främja bolagets intresse oberoende av vem som nominerat styrelseledamoten.

Mot bakgrund av detta är det självklart att man som styrelseledamot inte kan tillvarata en enskild aktieägars intressen och att man som styrelseledamot därför måste värja sig från en viss ägares försök att påverka beslutsfattandet på ett sätt som inte är i linje med bolagets intressen utan främst en enskild ägares intressen. För det fall att ägarna rent konkret vill påverka beslutsfattandet i ledningen måste detta ske genom t.ex. ägarstyrning.

Ovanstående kan verka självklart, om än man ibland kan ifrågasätta huruvida en styrelseledamot verkligen agerat i bolagets och inte en viss ägares intresse. I punkterna nedan där denna omsorgsplikt och lojalitetsplikt sätts i förhållande till t.ex. vilken information man kan ge en aktieägare eller hur man ska agera vid intressekonflikter framkommer det dock att det inte är lätt alla gånger att sitta på två stolar.

Sekretessplikt

I aktiebolagslagen finns det inte stadgat om någon uttrycklig sekretessplikt, men denna kan anses följa av den ovan nämnda lojalitetsplikten. En styrelseledamot får således inte avslöja sådan information som inte är allmänt känd och vars avslöjande kan skada bolaget. Vad som ska anses vara sekretessbelagda uppgifter måste bedömas i varje enskilt fall utifrån t.ex. vad dessa uppgifter har för betydelse för bolaget och dess konkurrenter om de avslöjas.

Att man som styrelseledamot inte får avslöja information för vem som helst kan vara självklart, men det som kanske inte är lika självklart är att sekretessplikten även som utgångspunkt gäller i förhållande till aktieägare. Aktieägarna har visserligen rätt att få viss information om bolaget för att kunna övervaka styrelsen, men samtidigt kan inte styrelsen, och särskilt inte enskilda styrelseledamöter, utlämna information till enskilda aktieägare. Styrelsen måste behandla aktieägarna lika och kan således inte favorisera en aktieägare med information och lämna övriga utanför informationsflödet. Aktieägarnas rätt till information förverkligas i första hand genom bolagsstämman samt i övrigt i de situationer där styrelsen gemensamt anser att det gynnar bolaget att lämna information till aktieägarna.

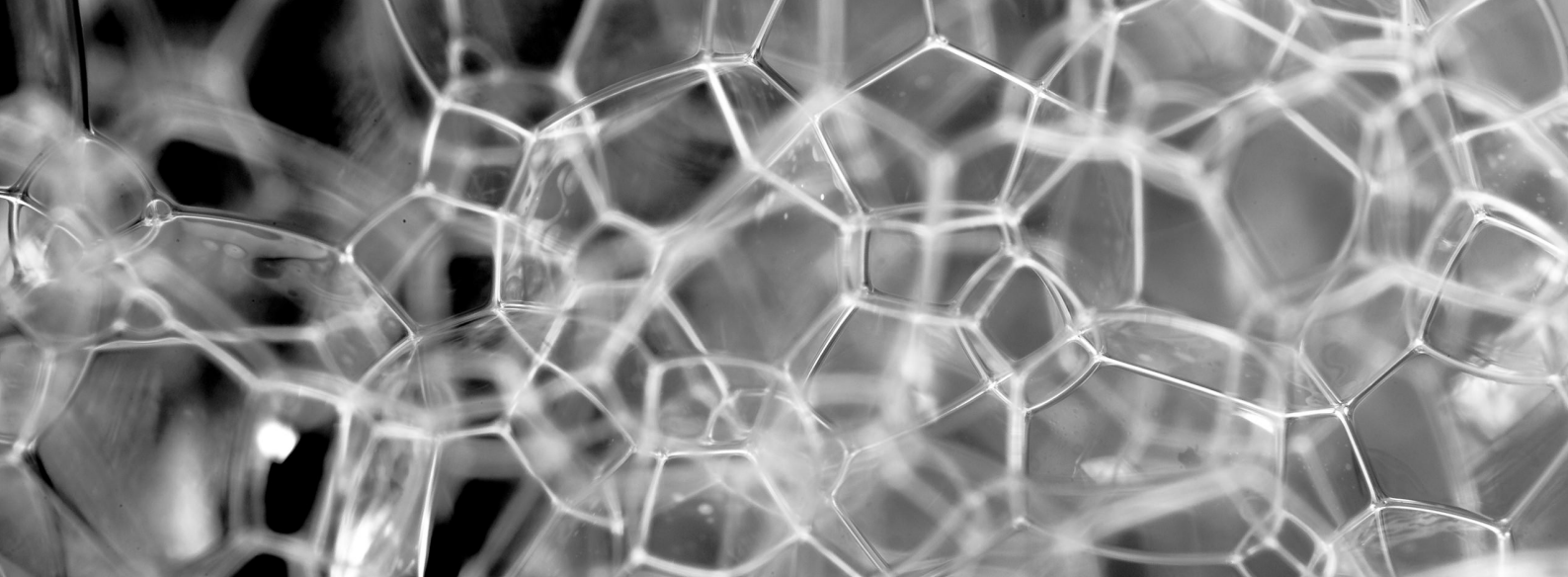
Således kan inte en styrelseledamot fritt berätta för en aktieägare om t.ex. vad som diskuterats på det senaste styrelsemötet, utan styrelseledamotens lojalitet är i första hand till bolaget, i andra hand till aktieägarna. Detta även om styrelseledamoten valts av aktieägaren och aktieägaren uppfattar att styrelseledamoten representerar aktieägaren.

Jäv för styrelsemedlemmar

Enligt aktiebolagslagen 6:4 får en styrelseledamot inte delta i behandlingen av ett ärende som gäller ett avtal mellan styrelseledamoten och bolaget, men inte heller i behandlingen av ett ärende som gäller avtal mellan bolaget och tredje man, om styrelseledamoten i ärendet har ett väsentligt intresse som kan stå i strid med bolagets intresse. Vad som i aktiebolagslagen föreskrivs om avtal gäller på motsvarande sätt andra rättshandlingar samt på rättegångar och annan talan.

Detta innebär att en styrelseledamot inte bara är jävig att delta i behandlingen av ett ärende om det gäller t.ex. ett avtal mellan styrelseledamoten och bolaget, utan även när avtalet gäller t.ex. bolaget och bolagets ägarbolag som styrelseledamoten äger aktier i. Här kan det även förtydligas att det inte för jäv krävs att styrelseledamoten och bolaget är på olika sidor av ett ärende, t.ex. som säljare och köpare, utan för jäv räcker det enligt lagen att styrelseledamotens och bolagets intressen står i strid med varandra. Således kan många ärenden som involverar bolaget och t.ex. ett av bolagets ägarbolag vilket ägs av styrelseledamoten ge upphov till jäv.

I detta sammanhang kan det dock vara värt att iaktta att den ovan nämnda lojalitetsplikten anses gå längre än reglerna om jäv. Detta kan konkretiseras på följande sätt: En styrelseledamot är jävig om ledamoten själv är motpart eller om styrelseledamoten själv har fördel av rättshandlingen i fråga, men är inte jävig för att man t.ex. sitter i såväl köparens som säljarens styrelse. Lojalitetsplikten däremot kan göra att en styrelseledamot även borde undvika handläggningen av ärenden som gäller avtal mellan två bolag i vilkas styrelser ledamoten sitter. Situationen ger som sagt inte upphov till jäv, men det kan ifrågasättas om man i alla situationer lojalt kunde bevaka två olika bolags intressen samtidigt.

En annan aspekt värd att notera i de fall där man sitter på flera stolar är att man inte med hänvisning till jäv kan undvika sin skyldighet att aktivt lämna information om saker man vet. Underlåter man att lämna information om sådant man vet och det skadar bolaget ansvarar man för den skada som kunnat undvikas om man hade iakttagit sin lojalitetsplikt och berättat vad man visste.

När en styrelseledamot mer än tillfälligt eller vid återkommande tillfällen är tvungen att jäva sig kan man även ifrågasätta huruvida det är förenligt med lojalitetsplikten att sitta kvar som styrelseledamot. Vår rekommendation är att man i dylika fall bör fundera på om det är ändamålsenligt att man sitter kvar. Kan man inte fullgöra sitt styrelseuppdrag kanske man inte ska sitta i styrelsen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det finns gott om situationer där man när man sitter på två stolar samtidigt och är aktiv i en styrelse behöver tänka igenom sitt agerande. Således är det inte heller konstigt att man i de tidigare nämnda GC rekommendationerna tagit med regler om hur många av styrelseledamöterna som ska vara oberoende av betydande aktieägare i bolaget.

Som styrelseledamot är det viktigt att förstå att ens lojalitet ligger hos bolaget och att respektera att ens uppgift är att främja bolagets intressen, inte aktieägarnas. Förverkligandet av aktieägarnas intressen är sekundärt och sker genom förverkligandet av bolagets intressen. Det gäller att själv respektera den uppgift man har och dra sina egna gränser för ägares eventuella förväntningar på ens agerande, men samtidigt gäller det också att vara medveten om de regler som finns och hur de ska tolkas i de fall där man sitter på två stolar.

Ovanstående innebär att man som styrelseledamot tydligt måste markera mot aktieägare som har vissa förväntningar på ens agerande som inte är förenliga med ens uppgift. Man måste meddela aktieägaren att ens uppgift är att tillgodose bolagets intressen och få aktieägaren att förstå att man inte agerar för aktieägarens räkning på ett sådant sätt att man ska handla på det sätt aktieägaren vill och dela med sig av all information man erhåller inom ramen för sitt styrelseuppdrag. Detta är viktigt inte bara ur bolagets synvinkel utan även för styrelseledamoten själv eftersom agerande i strid med ens förpliktelser enligt lag kan ge upphov till såväl straffrättsliga som skadeståndsrättsliga påföljder.

För mera information, kontakta: adine.lagus@dkco-law.com

DKCO

DKCO är specialiserad på avancerad affärsjuridik och har spetskompetens i bolags- och finansrättsliga frågor, kommersiella avtal, arbetsgivarjuridik och offentlig upphandling. Vi betjänar såväl företag, företagare som offentliga institutioner.

Vi skapar förutsättningar för framgång genom att jobba nära våra klienter, skapa ett personligt engagemang och tillsammans ta fram nya modiga lösningar.

[Läs mer på dkco-law.com](https://dkco-law.com)

DKCO